Luonnonarvokauppa osana maapolitiikkaa

EKV 1.12.2026
115/10.00.00/2026

VALMISTELIJA:
elinympäristöjohtaja Petri Leskinen, p. 050 387 1973.

Muuttuvan maankäytön suunnittelu on muuttunut merkittävästi lähivuosina. Energiamurroksen ja vihreänsiirtymän myötä muuttuvan maankäytön suunnittelupinta-alat ovat muuttuneet satoihin hehtaareihin. Muuttuva maankäyttö luonnollisesti vie pinta-alaa luonto kohteilta.

Tänä päivänä on korostunut ilmastonmuutoksen vaikutukset, luontokato, CO2 päästöt, luonnon monimuotoisuus jne. Arvot. Utajärven kunnan strategian mukaisesti maankäytön suunnittelussa pyritään vastuulliseen, tasapainoiseen, kestävän kehityksen mukaiseen toimintaan. Kuitenkin on niin, että maankäytön suunnittelu ja kaavoittaminen on kunnan keskeisin väline, jolla kuntaa kehitetään elinvoimaisemmaksi.

Alueiden käytössä luontoarvojen nostamiseen on syntynyt uusia tasapainottavia elementtejä, joilla pystytään korvaamaan muuttuvan maankäytön aiheuttamia luonnonarvon menetyksiä.

Luonnonarvokauppa tarkoittaa sopimusperusteisia järjestelyjä, joissa maanomistaja voi tuottaa tai turvata luontoarvoja ja saada niistä taloudellisen korvauksen maanomistajuuden säilyessä myyjällä. Luonnonarvokauppaan luetaan sekä markkinaehtoisia malleja (esim. ekologinen kompensaatio ja luontoteot) että muita korvauksellisia rahoitusmekanismeja, joissa luonnonarvojen turvaaminen on vaihdannan kohteena eikä maa-alueen omistus.

Luonnonarvokauppa on siis sateenvarjokäsite, joka kattaa sekä ekologisen kompensaation että luontoteot ja lisäksi esimerkiksi METSO- ja Helmi-ohjelmien kaltaiset korvaukseen perustuvat luonnon turvaamisen mekanismit.

Elinympäristöpalveluissa on viimeisen kahden vuoden aikana perehdytty mm. Mustikkakangas 3 alueen kaavoituksen myötä syntyvän luonnonarvohehtaareiden kompensaatioon. Rokualle on tehty esimerkkikohde suojelukohteesta, jonka yritys voi ostaa osoittaakseen vastuullisuutta tehdessään teollista investointia.

Ehdotus:
Käydään keskustelua luonnonarvokaupasta ja taloudellisesta ekonomiasta.

Elinkeinovaliokunta: